

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תפוז

ערב שבת-קודש
פרשת וירא
י"ט במרחשוון ה'תשס"ד

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לוח השבוע

ילמדו גם קונטרס 'החלצו', שעל-ידי זה הפטרה: "ואשה אחת... ותשא את בנה יתווסף באהבת-ישראל ואחדות-ישראל, ותצא" (מלכים-ב ד, א-לז):
כמבואר בארוכה בקונטרס זה.

עושים שניים או רבים, יש לזה חיזוק הרבה יותר מההסכם (9 ספרי-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חבי"ד.
שעושה בפני עצמו" (שם).

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

חסידות חב"ד, ועד להפצת אור הקדושה בכל העולם כולו, גם בנוגע למצוות שנצטוו בני-נח.

ב'שנת הבניין' הציע הרבי², שכיום זה (ומה טוב – גם בימים שלפניו ושלאחריו) ישתדל כל אחד ואחד הנמצא בכל עיר ועיר שבה קיימת ישיבת תומכי-תמימים וסניפיה, ועל-אחת-כמה-הוכמה בארצנו הקדושה ת"ו, להיכנס לבניין הישיבה, ולעשות שם פעולות טובות בכל שלושת הקווים דתורה, עבודה וגמילות-חסדים: להתפלל (או לומר מזמור תהילים, כולל ובמיוחד – המזמור המתאים למספר שנתיו של אדמו"ר מהורש"ב [השנה – מזמור קמ"ד]), וללמוד מתורתו.

בעיר שאין בה ישיבה זו – יעשו זאת בתוך בניין שתפקידו מעין הישיבה, כגון בית-חב"ד, בית תורה, תפילה וגמילות-חסדים. ומוכן שעל-פי הציווי "ואהבת לרעך כמוך", יש להשתדל להשפיע על יהודים נוספים שגם הם יעשו כן, ועוד ועיקר – שפעולות אלה תיעשה ברבים³. וכדאי ונכון שבין העניינים שלומדים מתורתו של בעל יום-ההולדת,

ערב-שבת קודש כ"א במרחשוון

נתינת הצדקה לכבוד יום ההולדת דכ"ק אדמו"ר מהורש"ב, החל בשבת – "עבור מוסדותיו המתנהלים ברוחו"¹, יש לקיימה היום² (זאת כמוכן מלבד העניין הכללי דנתינה בערב-שבת גם בשביל יום השבת)³.

שבת-קודש פרשת וירא כ' במרחשוון

יום-הולדת את כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, בשנת תרכ"א⁴.

יום סגולה, שבו ה'מזלו גובר' של הנשיא פועל התגברות בעבודתם של חסידים ושל כלל ישראל, ועל-ידם – בכל העולם כולו⁵.

מהוראות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו:

ביום זה⁶, צריך כל אחד ואחד לקבל החלטות טובות להוסיף בהפצת המעיינות חוצה, לכל לראש – בנוגע לעצמו... ועוד ועיקר – הפצת התורה והמצוות והפצת היהדות בכללותה, חדרים בפנימיות התורה שנתבארה בתורת

מרחשוון הקריאה דשני הימים דראש-השנה: "יהי פקד את שרה גוי" – לידת יצחק (לאחרי המילה דאברהם והגילוי ד"יורא אליו היי"), ומילתו לשמונה ימים (הראשון שנימול לשמונה), וכן "יוהי אחר הדברים האלה גוי" – עקדת יצחק, עניין הביטול והמסירת נפש, ועד להסיום ד"מעכה" ראשית-יבות ימלך על כל הארץ" (סה"ש תשי"ז ח"א עמ' 118 הערה 89).
 (5) ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 70.
 (6) 'התועודיות' תשמ"ז ח"א עמ' 496 (מוגה) ובסגנון אחר בספר-השיחות תשמ"ז ח"א עמ' 69.
 (7) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 56. וצ"ב אם כל האמור הוא הוראה גם לכל שנה ושנה.
 (8) "יבפרט על-פי מה שכתב בעל יום-ההולדת בקונטרס החלצו (ספר המאמרים תרנ"ט עמ' סא), שההסכם אשר

מזרה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

"ט במרחשוון ה'תשס"ד – כ"ו במרחשוון ה'תשס"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ט במרחשוון	הלי תשובה. פרק יו"ד. מה אהבתי וגוי. ספר אהבה והוא ספר שני.. הלי ק"ש.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי יסודי התורה. פרק ח.	מ"ע עג. י.
ש"ק	כ' במרחשוון	פרק ג-ד. הלי תפלה וברכת כהנים.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ט.	מ"ע י. ה.
א'	כ"א במרחשוון	פרק ב-ד.	פרק י.	מ"ע ה.
ב'	כ"ב במרחשוון	פרק ה-ז.	הלי דעות.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע ה.
ג'	כ"ג במרחשוון	פרק ח-י.	פרק ב.	מ"ע ה.
ד'	כ"ד במרחשוון	פרק יא-יג.	פרק ג.	מ"ע ה.
ה'	כ"ה במרחשוון	פרק יד-טו. הלי תפילין ומוזוזה וס"ת.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	מ"ע כו. יב.
ו'	כ"ו במרחשוון	פרק ב-ד.	פרק ה.	מ"ע יג.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', י"ט במרחשוון	4.06	4.53	5.15	6.14	8.45	11.25	11.55	4.41.6	5.07
ש"ק, כ' במרחשוון	4.07	4.54	5.16	6.14	8.45	11.25	11.55	4.41.0	5.07
א', כ"א במרחשוון	4.07	4.55	5.17	6.15	8.46	11.25	11.55	4.40.5	5.06
ב', כ"ב במרחשוון	4.08	4.56	5.18	6.16	8.46	11.25	11.55	4.40.0	5.06
ג', כ"ג במרחשוון	4.09	4.56	5.18	6.17	8.47	11.26	11.56	4.39.5	5.05
ד', כ"ד במרחשוון	4.10	4.57	5.19	6.18	8.47	11.26	11.56	4.39.0	5.05
ה', כ"ה במרחשוון	4.10	4.58	5.20	6.19	8.48	11.26	11.56	4.38.6	5.04
ו', כ"ו במרחשוון	4.11	4.59	5.21	6.20	8.48	11.26	11.56	4.38.2	5.04

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים העמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
וירא	4.05	5.19	4.19	5.20	4.09	5.18	4.23	5.21
חיי-שרה	4.02	5.16	4.16	5.17	4.06	5.15	4.20	5.19

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מרו"ל: מכון ליובאוויטש שעי"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

ואין להביא ראיה מברכת אשר יצר, שמתיר מן הדין בשו"ע⁷ ובסידור⁸, כיוון שטעמו בזה "כיוון שלטהרת ידיים היא באה גם כן"⁹.

אמנם למעשה, הגם שפסק רבינו¹⁰ שטוב לחוש לדברי האוסרים הפסק, אין זה מעכב בדיעבד, והוא רק כדי שלא יפליג בדברים יבוא לידי היסח הדעת כמבואר שם. ולכן, כיוון שנתחייב בברכה זו, צריך להפסיק ולברך אז.¹¹

(ג) בין גאולה לתפילה בשבת:

בשו"ע אדמוה"ז¹² כתב: "ואין לפמוך על סברא זו [שאין איסור להפסיק בין גאולה לתפילה בשבת, וזאת בניגוד מסויים ללשון הרמ"א "ויפוב אהחמיר אם לא..."] ובדרכי-משה על הטור שם אכן התיר כל מה שאינו בגדר "דברים בטלים", אך מאידך הבית-יוסף והשאגת-אריה וכו' חלקו על דעה זו¹³, אם לא במקום שצריך לכך".

ובקצות-השולחן¹⁴ הביא להלכה [ופסק כן להדיא לקמן]¹⁵ את דעת האחרונים¹⁶ שכשבת מותר להפסיק לרבר שבקדושה בין גאולה לתפילה¹⁷.

אך למעשה צ"ע (ראה הערה 13).

הרב יוסף-שמחה גינבורג, עומר

מלהשיח בינתיים אפילו שיחה קלה, דייק הרבי ב'תורת מנחם' על סדר נט"י לסעודה דמשמע ששולל גם זאת.

(7) סי' קסה.

(8) סדר נטילת ידים לסעודה ס"ו.

(9) שו"ע שם, ומקורו בהגהות מיימוניות דפוס קושטא, רפ"ו מהל' ברכות, הובאו בב"י ר"ס קסה.

(10) בשו"ע אדה"ז ר"ס קטו.

(11) וכן לפי המשנ"ב (קס"ו, קט"א), דס"ל שזהירות מהפסק בזה היא "רק מצוה לכתחילה" יש להפסיק ולברך. והעירני הרה"ת ר' יואב ש"י למברג, בעהמח"ס הפסק בתפילה: "לדעתי נראה פשוט דשרי, ויש בזה ב' נקודות: 1. וכמו ברכת הרעם השיב 'מצוה עוברת' כיוון שלא יוכל לברכה אחר-כך (משא"כ ברכת אשר יצר וברכת ההבדלה. וכמו שחילק רבינו בס"י סו ס"א גבי ברכת התפילין), והנראה שהדעה המחמירה לא פליגא אלא בדברים שאין בהם חיוב להפסיק, אבל בכגון דא י"ל דלכו"ע שרי אהפסיק. 2. הרי רבינו (בס"י קטו) פסק רק ד"טוב לחוש לדבריהם", משמע דמעיקר הדין ההלכה כסברא הראשונה, שחיישינן רק להיסח הדעת, ושרי להפסיק לשיחה מועטת ולהבדלה וכיוצא. לכן (גם) אם נאמר שלסברא הב' אין להפסיק יש לנהוג בכגון דא בעיקר הדין ולהפסיק, וכמדומני שבס' 'חות יאיר' – ברכות' (בני ברק תש"ס. שם התפרסם 'בירור' זה בגירסתו הראשונה) הביא פוסקים הדינים בזה".

(12) סי' קיא סי' ט"ב (ועיין סי' טו ס"ט).

(13) הובאו בכף-החיים ס"ק ט, וסיים שגם ע"פ האריי אין הברל בין שבת לחול. ולכן צ"ע אם למנהג הב"ד, שמקפידים תמיד לנהוג ע"פ האריי (ומה גם כאן שהאריי מחמיר) יש לנהוג בזה כשו"ע אדה"ז במהדורא קמא שפסק כהרמ"א.

(14) סי' יט בבירי-השולחן ס"ק יז.

(15) סי' פ"ג ס"ב בפנים.

(16) א"ר, הובא באחרונים סי' קיא. בס' 'הפסק בתפילה' מילואים לפ"ד הע' 20 הביא מהתהלה לרדו, שדן להתיר עניית כל אמן. ושם מוכיח זאת בקל-יחומר מהמג"א (סי' תקפ"ד ס"ק ז וסי' תצ ס"ק ו) שהובא בשו"ע רבינו (סי' תצ ס"ד) שבי"ט שחל בשבת ויש מילה בביה"ב, מפסיקים בין גאולה לתפילה באמירת הפיוט "יום לבישה", ועל-דרך סמיכת גאולה לתפילה בערבית שיש מפסיקין בה לאמירת פסוקים.

(17) שם כתב "כמו בבין הפרקים", וצ"ע, אם כי ע"פ הר"מ הנ"ל יש לזה מקום, הרי לאדמוה"ז – סי' טו ס"ו ה, הובא אצלו ר"ס יט – אין הברל לעניין הפסקה לרבר שבקדושה בין אמצע הפרק לבין הפרקים; ולמנש"ב שיש הברל, הרי מלשוננו "איש"ר וקדושה וברכו" ברור שהכוונה רק כמו באמצע הפרק, ומסתמא כתב כן מפני שחשש לדעת החולקים על הרמ"א.

והעירני הנ"ל: "אך נפק"מ לעניין מי שקראוהו התורה, דטוב לסיים הפרק שעומד בו קודם שיפסיק (קצות-השולחן סי' יח ס"ב וסי' יט ס"א), אך שמדינא יכול להפסיק אפילו באמצע הפרק. והוא הדין למי שפמתין לעניית קדיש, קדושה וכיוצא, דטוב לכוון הפסקתו לבין הפרקים (אך אם אינו ממתין – כיוון שחייב לענות 'תוך כדי יבירור' (בקדיש, קדושה וכיוצא), לא יוכל לסיים את הפרק שעומד בו)".

על כל אחד להשתוקק ולהתייגע כדי לזכות להתגלות ד"וירא אליו ה"

מצוות מילה היא למעלה מכל מצוות התורה, וביחד עם זה היא המצווה היחידה שמתגלה וחודרת בגוף הגשמי ממש, "ברית נבשרכם לברית עולם" □ התגלות השכינה שעל-ידי הברית-מילה קיימת אצל כל אחד ואחד מישראל, אלא שאצל אברהם אבינו הייתה באופן ד"ראייה" □ ביאור טענת אדמו"ר הרשי"ב נ"ע ותשובת הצמח-צדק □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שנים שצריך למול את עצמו, ראוי הוא שה' ייראה אליו.

סיפור זה מדגיש, לכאורה, ש"וירא אליו ה" שייך רק ליהודי צדיק שבגיל צ"ט שנה מחליט שצריך למול את עצמו, כלומר, אפילו צדיק (על דרך הרגיל) אינו שייך להגילוי ד"וירא אליו ה" [שלכן היה זה מענה לאדמו"ר נ"ע שגם בקטנותו היה צדיק, כמאמר רז"ל¹ "בוצין בוצין מקטפיה" ידיע", כמובן גם מסיפור זה עצמו, שהיה איכפת לו עד כדי בכייה שה' אינו נראה אליו כמו שנראה לאברהם אבינו], כי אם צדיק שבגיל צ"ט שנה החליט שצריך למול את עצמו.

א. ידוע שנוסף לכך שכל ענייני התורה הם הוראות (תורה מלשון הוראה) לכל אחד ואחד מישראל בכל המקומות ובכל הזמנים, יש הדגשה מיוחדת על הלימוד וההוראה מענייני התורה שבפרשת השבוע², השייכים במיוחד לזמן זה³, וממנו נמשכים על ובכל השנה כולה. ובהקדם הסיפור הידוע⁴ אודות בעל יום ההולדת דכ"ף מרחשון בשייכות לפרשת וירא: בהיותו בן ד' או ה' שנים, נכנס אל זקנו הצמח-צדק בשבת קודש פרשת וירא, והתחיל לבכות, באומרו: מפני מה נראה ה' אל אברהם אבינו ולנו אינו נראה. ויענהו הצמח-צדק: כשיהודי צדיק, מחליט בגיל תשעים ותשע

1) ראה גו"א ר"פ בראשית בשם הרד"ק, רד"ק לתהילים יט, ת. ח. וז"ג נגב. ועוד.
2) כהמנהג הפשוט בכל ישראל שמשלימין את התורה בשנה אחת, מתחילין בשבת שאחר חג הסוכות וקורין בסדר בראשית, בשנייה אלה תולדות, בשלישית ויאמר ה' אל אברהם וכו" (רמב"ם הל' תפילה רפ"ג – השיעור דיום הש"ק זה).

3) כהפתגם הידוע שצריכים לחיות עם הזמן, עם פרשת השבוע שלומדים באותו זמן ('היום יום' זה).

⁴ זכיה גירסת הערוך.

וצריך להביין: מהו הלימוד וההוראה מ"וירא אליו ה'" **לפני אחד ואחד מיישראל**, גם מי שלא הגיע לדרגת צדיק (בפועל ובגלוי), ועל-אחת-כמה-דוכמה שאינו צדיק שבגיל צ"ט שנה מחליט למול את עצמו!?

ב. ויש לבאר זה בהקדם הביאור במעלת הגילוי ד"וירא אליו ה'" שנעשה על-ידי המילה: ידוע⁸ שהגילוי ד"וירא אליו ה'" לאחרי ועל-ידי מצוות מילה הוא באופן נעלה יותר, ועד לעילוי שבאין-ערך. לגבי הגילוי ד"וירא ה' אל אברם" (בפרשת לך-לך)⁹ לפני המילה¹⁰ – ובשתיים: (א) בדרגת האלוקות – כמו שכתוב "וירא אליו הוי", גילוי שם הוי' (שלמעלה משם אלוקים), ודרגה נעלה בשם הוי'¹¹ (למעלה משם הוי' שנוכח בפרשת לך-לך)¹². (ב) בהתגלות לאברהם – "וירא אליו הוי'" – שהגילוי היותר נעלה נתגלה אליו ונתקבל אצלו, שנעשה "כלי" להגילוי היותר נעלה שנמשך וחדר בפנימיותו (מה-שאינ-כן "עד שלא מל לא היה בו כוח לעמוד"¹³).

ועניין זה מרומז גם בהמשך הפסוק "והוא יושב גו' כחום היום": "חום היום", "הוציא

הקב"ה חמה מנרתקה"¹⁴ – מורה על גודל ותוקף הגילוי ד"שמש הוי'¹⁵ כמו שהוא מצד עצמו, ללא המגן ונרתק דשם אלוקים; ואף-על-פי-כן "הוא יושב" – שהגילוי היותר נעלה ד"חום היום" (הוציא הקב"ה חמה מנרתקה) נתגלה ונתקבל ונקלט באופן של התיישבות¹⁶.

ג. והטעם שעניין זה (דרגה נעלית יותר באלוקות שנמשכת ומתגלה וחודרת בפנימיות) נעשה על-ידי מצוות מילה – לפי שבמצוות מילה ישנם ב' קצוות אלו: מצוות מילה היא **למעלה מכף מצוות התורה**, "שכל מצוות התורה נכרתו עליהן שוש בריתות... ועל המילה נכרתו שלושה עשרה בריתות"¹⁷, וביחד עם זה, הרי היא (המצווה היחידה שנמשכת ומתגלה וחודרת **בגוף הגשמי ממש**, "ברית בכשרים לברית עולם"¹⁸, היינו, שההתקשרות עם הקב"ה שלמעלה מטעם ודעת, שזהו-עניין הברית, מתגלה וחודרת בבשר הגשמי¹⁹. וחידוש גדול יותר במצוות מילה, שעל-ידי נעשית המשכת הקדושה (לא רק בהגשמות דהגוף, אלא) גם בהגשמות **הנעלם**²⁰ – כי,

(7) ראה ב"ד ריש פרשתנו: "אמר אברהם אשר שמלתי עצמי... מבשרי אחזה אלוקה, אילולי שעשיתי כן מהיכן היה הקב"ה נגלה עלי", וראה ספורנו ואוה"ח ריש פרשתנו (נעתקו לקמן בהערה 31).
(8) ראה זח"א פח. סע"ב ואילך. צ"א. צ"ז סע"ב ואילך.
(9) יב, ז, א.
(10) ע"ד וברוגמת המעלה דמתן-תורה לגבי המעמד ומצב שלפני מתן-תורה – כיוון שההכנה למתן-תורה התחילה ע"י המילה דאברהם איבנו. המצווה היחידה שלפני מתן-תורה שירך בה נקטת חפץ, ע"ד וברוגמת המצוות שלאחרי מתן-תורה, כמדובר בארוכה בהתוודות שלפניו (ראה קונטרס משיתות ש"פ לך-לך. ו"ש 2).
(11) ראה אוה"ח ריש פרשתנו: באומרו וירא אליו ה' ולא אמר וירא ה' אליו, נתכוון לומר כי מה שהגיע מהראייה אליו הוא כ"פ בחינת הוי' שם הנכבד".
(12) ראה סה"מ תקס"ח ע' תפא ואילך. ביאורו

הצ"צ (כרך ב) פרשתנו עמ' תרלו, ד"ה וירא אליו הוי' דש"פ וירא עטר"ת (ס"ע ע' ואילך).
(13) פרש"י שם לך-לך ז, ג. וראה לקמן הערה 16.
(14) פרש"י עה"פ.
(15) ראה לקו"ש ח"ה עמ' 310. ו"ש 1.
(16) ראה יל"ש ריש פרשתנו: "עכשיו שנימול הוא יושב ואני ועומד".
(17) ולמעלה משם הוי' – כמרומז במ"ש מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי'. שהמילה היא בראשי תיבות, ושם הוי' הוא בסופי תיבות (תו"א ס"פ לך-לך).
(18) רמב"ם סוף הל' מילה – מנדרים לא, ב.
(19) לך-לך ז, ג.
(20) ועפ"י יומתק לשון המדרש (שבהערה 7) "אחר שמלתי עצמי... מבשרי אחזה אלוקה". ולהעיר מוזח"א צד, א: "מבשרי אחזה אלוקה... מבשרי ממש... והיתה בריתי בכשרים".
(21) ומודגש גם במ"ש "וירא אליו ה' בא"י ממורא", "כי שם נימול אברהם... שם הופיע שכינתו כו'" (ספורנו ריש פרשתנו), היינו,

שהוא לשון תיקון כו', לשון 'תיקנת' לשעבר משמע, דכאשר תיקן בששת ימי החול את כל הצריך תיקון – אז הוא נח ושובת ממלאכתו... עיי"ש.

הרב יוסף-שמחה גינזבורג, עומר

הפסקה לברכת בוק ורעם

(א) **בין תפילין של-יד לשל-ראש:** לכאורה, לפי פסק אדמו"ר בסידורו לענות לקריש קדושה וברכו בין תפילין-של-יד לשל-ראש (ולברך ברכה נוספת על של-ראש), יש להפסיק או גם לברכות אלו.

– בס' קצות-השולחן כתב שמפסיקין או רק ל"אמן-יהא שמייה-רבא וכיוצא, כמו שנתבאר לקמן בהלכות קריאת-שמע וברכותיה", ושם הביא גם ברכת רעמים¹. [ובפרט לפי פסק אדה"ז בסוף סדר ברכת הגהנין, שאחר כדי דיבור מהרעם, יברך בלא שם ומלכות].

(ב) **בין ברכת על-נפילת-ידיים להמוציא:** בשו"ע אדה"ז² פסק, שאסור לדבר או אפילו בדברי תורה "או איזה ברכה מרובה שלא מעניין הסעודה, כדי להבדיל על הכוס" ובהמשך דבריו התיר "שיחה בעלמא, ב' או ג' תיבות"³ רק "כיוון שאין בהם עניין שלם" – וכאן יש עניין שלם, והברכה היא פי' או י' תיבות.

(1) ס"ו ח' ס"ט.
(2) ס"ו יט ס"א.

(3) בס' הפסק בתפילה פ"ד ס"ב שולל כל מה שאינו בגדר 'דבר שבקדושה' ממש, כגון מודים, עלייה לתורה וברכת ברוך ורעם. ובסוף הע' 6 מציין לעניין זה למשנ"ב ס"ו סו ס"ק יט, שם מביא את הפלוגתא לעניין ברוך ורעם בברכות ק"ש (שם הביא טעם השוללים קול רעם "דכיוון שהוא עוסק בשבחו של מקום אין לו לפסוק שבביל שבה אחר" אמנם הוא הוא הטעם של הדעה הראשונה בטור ר"ס זה לשלול כל ענייה שהיא בק"ש וברכותיה, אלא שפוסקים כדעה השנייה שם, שאם פוסק לכבוד בשר ודם ק"ו לכבוד הקב"ה, "ומטעם זה, הוא הדין אם שמע קול רעמים יפסיק ויברך כמ"ש בשו"ע אדה"ז שם ס"ד).

אמנם לענ"ד לא מצאתי טעם לחלק בין ברכת רעמים לכל דבר שבקדושה, לאחר בירור טעם חידושו של אדה"ז להפסיק בין תש"י לתש"ד (שהתהלה לדוד ס"ו כה ס"ק ה כתב עליו "וטעמו צע"ג, אבל דעתו הק' רחבה מני יס"): הנה הבי' ס"ו כה ס"י ד"ה ומ"ש רבינו הביא את דעת המרדכי בשם ר"ת והאגור בשם הרשב"א שלכתחילה צריך להפסיק ולענות בין תש"י לתש"ד (בשו"ת הרשב"א ח"ה סי' יג מדובר על 'אמן' סתם, ושולל רק 'דברי הרשות') כיוון שכל האיבור **לדעתם** הוא רק משום "ברכה שאינה צריכה", וחובת הענייה עושה את הברכה ל"צריכה"; ואף להר"ן בשם הר"ז שהובא בבי' לעיל ס"ו ד"ה וכתב הר"ן, וכן למהר"א שהובא בהמשך דבריו כאן בס"י, דס"ל שיש איסור עצמי להפסיק בין תש"י לתש"ד משום שצריך "הייה אחת לשתיים" – הרי אדה"ז שם בשו"ע ס"ב שהתיר למניחין תפילין בחוה"מ **לענות כ"ל אמן** בין תש"י לתש"ד (ולא כמוכא בגיליון רע"א שם). ס"ל שאין איסור זה חל אלא על "הפסק שיחה" כלשון מהר"א שם.

וחידש אדה"ז בסידורו, שאף שפסקו הטש"י ע כדעת הרא"ש שאסר זאת רק משום ברכה שאינה צריכה, כמפורש בדבריו בבי' ס"י, הרי בצירוף הדעה שתמיד צריך לברך שתי ברכות על התפילין, עדיין נחשבת הברכה ל"צריכה" (וסומך ע"ז כדי "שלא לבטל מעניית דבר שבקדושה". וכאמור, שלדעתו ברכה על הרעמים היא "כבוד הקב"ה" לא פחות מעניית "דבר שבקדושה").

(4) בסדר ברכת הגהנין שם מדבר במי ששמע קול רעם בהיותו במקום לא טהור, ומסיק: "ואחר כדי דיבור [לסיום הרעם או הברק] אין לברך על העבר. ויש חולקים בזה, וספק ברכות להקל, לכן אחר כדי דיבור יברך בלא שם ומלכות". והבין קצות-השולחן ס"ו סו ס"ב כוונתו, שגם כשאחר מכל סיבה שהיא, יברך אחר-כך בלא שם ומלכות.

הדעה הראשונה היא דעת הא"ר בשם ברכת-אברהם ע"פ הר"ן, וכן פסקו רוב האחרונים כמוכא במשנ"ב ס"ו רכז ס"ק יב ושעה"צ ס"ק יז, ונסמנו בשו"ע הקצור פרק פו ע"ג 3 (אך מש"כ שם בשם המקור חיים תוך כדי דיבור מדהחלת החייה לא מתאים ללשון אדה"ז שצ"ל תוך כדי דיבור **מסיים הרעם**); והדעה השניה היא דעת הט"ז שם ס"ק ב שגם אחר כדי דיבור יברך, שהא"ר כתב עליו ש"מכל מקום דברי הט"ז נראין קצת", הובא בשם הגדולים להרש"י מוזטאמיר נכד הצמח-צדק שם (ודלא כמ"ש בביאור הרב גרין שם שחילוקי הדעות הן רק אם היה במקום לא טהור, אבל בלא"ה לדעת אדה"ז מברך כהט"ז).

(5) במוסגר הראשון בראש ס"ו קסו.

(6) כמו בין מים אחרונים לברה"מ, כפי קפא ס"ו. ומשינוי לשונו בסידורו סדר נט"י לסעודה ס"ו "צריך להיהדר

שהגרסה בו היא "תיכנת" בכ"ף.⁷

ובכתבי הארז"ל: בפרי עץ חיים⁸ כתב: "צריך לומר 'תיקנת שבת', וצריך לומר 'תיקנת' – בק' ולא בכ'". וכן במשנת חסידים⁹ "ויאמר הסדר של תיקנת" [=לשלוש 'למשה ציווית' הנ"ל], ובקו"ף. אך בשער הכוונות¹⁰ איתא, שצריך לומר כמנהג אשכנז שהוא סדר תיכנת שבת כו' הנתקן על סדר אלפא-ביתא דתשר"ק וכו'.

המגן-אברהם¹¹ הביא תחילה את הנוסח בקו"ף מכתבי האר"י, וסיים: "אבל בבית-יוסף בשם שיבולת-הלכת¹² איתא 'תיכנת' בכ"ף, מלשון¹³ 'תיכנתי עמודיה סלה, וכן המנהג". ארמו"ר הזקן בשו"ע שלו שם וכן המשנה-ברורה השמיטו את כל העניין. הערוך-השולחן שם הביא גם את הנוסח בקו"ף. ואילו הכף-החיים¹⁴ מביא את דברי שער-הכוונות, ומסיים: "והגם דבספר פרי עץ חיים כתב [ש]צריך לומר 'תיקנת' בקו"ף – אנחנו אין לנו אלא מה שכתב בשער-הכוונות שסידר מהר"ש וויטאל ז"ל משם אביו מורנו הרב חיים וויטאל ז"ל, ושם כתוב 'תיכנת' בכ"ף כנוכר, וכן עמא דבר".

והנה בדרך כלל¹⁵, כשיש שינויים בין המקורות השונים, מעדיפים את השמונה שערים¹⁶ (שאחד מהם – 'שער הכוונות') על-פני הפרי עץ חיים, וכן כתב כ"ק ארמו"ר מהורש"ב נ"ע¹⁷. אמנם כאן הנוסח שבפרי עץ חיים הוא בדווקא (שכתב במפורש לומר "בקו"ף"), ואילו הנוסח שבשער-הכוונות, שרק כתב תיבת 'תיכנת' בכ"ף, ברור שאין כוונתו בזה כלל לדייק באותיות, אלא רק להורות על אמירת הסדר דתשר"ק ולשלוש את "למשה ציווית". ובפרט שגם במשנת-חסידים כתב כן, ובדווקא. והרי עליו כתב הצמח-צדק¹⁸, בשם המהרי"ל, בשם רבינו הזקן: "המשנת חסידים לא העתיק רק [=אלא] דברי הארז"ל".

ועל-פי חסידות, התייחס לזה רבינו הזקן בס' "מאמרי אדה"ז – על מאמרי רז"ל¹⁹ וז"ל: "... צריך להבין תחילה עניין השבת מהו, ולמה אנו אומרים במוסף שבת 'תיקנת שבת' כו' בקו"ף מן תיקון ועלייה כו', דהנה אמרו במדרש 'אשר ברא אלקים לעשות – לתקן' כו', וי"ל, מהו עניין התיקון ומה צריך לתקן, ולמה היה בתחילה דבר כזה שיהא צריך תיקון כו'... [ובהמשך המאמר²⁰ אחרי שמבאר עניין הבידורים "לעשות – לתקן", מסיים:] ועיקר עניין השבת הוא דווקא מימי החול כאשר עשה ותיקן כו' כמו השביתה שהוא ממלאכה דווקא כו', וזהו 'תיקנת שבת כו' בקו"ף,

רבתי בשם רש"י – הוא טעות.

7 אף שיש דפוסים שגרסו בקו"ף, הגהות והערות לטור השלם. ומביא שם גירסא בקו"ף גם מספר צידה לדרך (תלמיד רבי יהודה בן הרא"ש, מאמר ד' כלל א' פ"ז).

8 שער השבת פרק כ.

9 מסכת שחרית יום השבת פ"י מ"ד.

10 עניין מוסף שבת, דף עג ע"ד.

11 ר"ס רפו. המג"א לא ראה את שער-הכוונות, שנדפס בזמן החיד"א (ראה שם הגדולים דלהלן הערה 15).

12 ס' פב – מביא רק דעה זו.

13 תהילים עה,ה.

14 ס"ק א.

15 ראה שם הגדולים להחיד"א, מערכת גדולים אות כא.

16 בהגהותיו לסידור, נדפסו בסידור 'תורה-אור' הוצאת קה"ת תשמ"ז עמ' 486, והובאו גם במכתב הרבי הנדפס בלקוטי-שיחות כרך כב עמ' 330.

17 באחת הפעמים – פסקי דינים ליריה דעה ס' קטז, עמ' 426 טור א (וראה בזה לקוטי-שיחות כרך כא עמ' 332 הערה 63, וכיו"ב באג"ק כרך יא עמ' קסז).

18 עמ' תפר.

19 ס"ע תפר.

ברית מילה קשורה עם ברית הארץ, "להורישו לך על-ידי מצווה זו"²², היינו, שמצוות מילה מהווה נתינת-כח לעשות מהארץ הלזו הגשמית, ארץ כנען, שתהיה "ארץ ישראל", "ארץ שרצתה לעשות רצון קונה"²³, ועד

(שלמעלה מבחינת הגילויים), מהותו ועצמותו יתברך, הוא בתחתונים דווקא, ששם נעשית דירה לו יתברך, דירה לעצמותו, שמתגלה בה בכל עצמותו²⁵.

ובלשון הכתוב²⁶ "הנה השמים ושמי השמים

נפש האלוקות היא דרגה נעלית באלוקות – יחלץ אלוקה ממצל' ממש" – והעצם כשאתה תופס בחלץ אתה תופס בכולו, שתופס בהעצם דאלוקה ממש

שהארץ כולה נעשית דירה לו יתברך.

ד. בסגנון אחר – בעומק יותר:

ב' הקצוות שבמצוות מילה – דרגה נעלית באלוקות, למעלה מכל מצוות התורה, והמשכחה והתגלותה למטה, בבשר הגוף ובגשמיות העולם – תלויים וקשורים זה בזה, כיוון שדווקא על-ידי ההמשכה והתגלות למטה-מטה נמשכת ומתגלה דרגה נעלית באלוקות.

וההסברה בזה – על-פי הידוע²⁴ שתכלית הבריאה כולה הוא מפני שנתאוהה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים, כלומר, לא רק שגילוי אלוקות נמשך בכל סדר ההשתלשלות עד שנמשך ומתגלה גם בתחתונים. אלא אדרבה, שהדירה לו יתברך היא בתחתונים דווקא, כי, דרגת האלוקות שמתגלית בעולמות העליונים היא בחינת הגילויים, ואילו התגלות העצם ממש

לא יכלכלוך אף כי הבית הזה" בניחותא²⁷ – ש"השמים ושמי השמים" (עולמות העליונים) אינם יכולים להכיל התגלות העצמות, כי אם "הבית הזה", בית-המקדש שבארץ הלזו הגשמית, נעשה דירה לעצמותו, ו"משם אורה יוצאה לעולם"²⁸, שהעולם כולו נעשה דירה לו יתברך.

וכידוע²⁹ שעיקר ושלמות הגילוי דיש האמיתי הוא ביש (הנכרא והנוצר והנעשה, יש) הגשמי דווקא, שבו נמשך ומתגלה יש האמיתי – "מהותו ועצמותו של המאציל ברוך הוא שמציאותו הוא מעצמותו... הוא לבדו בכוחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה"³⁰.

ד. על-פי זה מובן שהעניין ד"וירא אליו ה'" (דרגה נעלית באלוקות שמתגלה וחודרת בפנימיותו) שנעשה על-ידי מצוות מילה – ישנו גם בכ"ף אחד ואחד מישראל³¹:

28 ירושלמי ברכות פ"ד סה"ה. ועוד.
29 ראה ביאורו"ז לארהאמ"צ בשלח מג,ג. ובכ"מ.
30 תניא אגה"ק ס"ב.
31 ראה ספורנו ריש פרשתנו: "וירא אליו ה'..." הופיע הא"ל יתברך שכינתו לעמו בברית כמשפט לכל כורתי ברית... הופיע שכינתו לקל ברית בנו, כאומרו ביני וביניכם לדורותיכם. ואולי בשביל זה נהגו להכין כיסא בעת המילה

שהתגלות השכינה קשורה ונמשכת וחודרת בהמקום.
22 שרשי שם,ב. וראה לקמן הערה 46.
23 ב"ר פ"ה, ח.
24 ראה תנחומא נשא טז, ועוד. תניא רפ"ו.
25 ראה סה"מ מלוקט ח"ב עמ' רמא. וש"נ.
26 מ"א ח, כ"ז.
27 ראה לקו"ש חכ"א ס"ע 147 ואילך. וש"נ.

במצוות מילה כתיב³² "ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחרוך לדורותם", שהעילוי "ד"בריתי בבשרכם לברית עולם" נעשה אצל כל בני-ישראל עד סוף כל הדורות, ועד כדי כך, שמציאותם של בני-ישראל קשורה עם המילה גם לפני המילה בפועל, כפי שמצינו בהלכה שהאומר "קונם שאני נהנה ממולים אסור בערלי ישראל"³³, "אף-על-גב דלא מהילי כמאן דמהילי דמו"³⁴, ועל-דרך זה "אשה כמאן דמהילא דמיא"³⁴.

ועל-ידי זה ישנו אצל כל אחד ואחד מישראל הגילוי ד"וירא א"ו ה" – "כניסת נפש הקדושה בברית מילה" מתבטא בפועל בכל פרטי העניינים שבחיי האדם גם בקטנותו – ומהדוגמאות לזה:

לכל לראש – ההכרה באלוקות, ש"המאור הוא בהתגלות ולכן אפילו תינוקות יודעים שיש שם אלוהים מצוי כו"⁴⁴, ויתירה מזה. שאצל קטנים יש עילוי גדול יותר, כמובן מהמאמר הידוע של גדול בישראל "אני מתפלל לדעת זה התינוק"⁴⁵, שכיוון שאינו שייך להבנה והשגה בענייני הספירות (בחזית הגילויים), אזי התפילה שלו היא למהותו ועצמותו יתברך ממש.

ועוד ועיקר – לא רק בנוגע לעניינים רוחניים, תפילה להקב"ה, אלא גם בעניינים הגשמיים, כמו אכילה ושתיה, כמודגש גם אצל קטנים שמחנכים אותם בברכת-המוזן⁴⁶ (הברכה שחיובה מן התורה⁴⁷) באופן שמבינים בשכלם שצריכים לברך ולהודות להקב"ה על

ועל-ידי זה ישנו אצל כל אחד ואחד מישראל הגילוי ד"וירא א"ו ה" – "כניסת נפש זו הקדושה... במצוות מילה"³⁵.

נפש הקדושה, נפש האלוקות, היא דרגה נעלית באלוקות – "חלק אלוהים ממעל ממש"³⁶, והעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס ככולו³⁷, שתופס בהעצם דא"והקמה ממש.

[ולהעיר מדיוק הלשון "תופס", ש"תפיסה" שייכת לקניין שעל-ידו נעשה בעל-הבית על הדבר הנקנה, היינו, שכל אחד ואחד מישראל תופס וקונה ונעשה בעל-הבית כביכול על העצם דאלוקה ממש³⁸].

והדרגה הנעלית ד"חלק אלוהים ממעל ממש" – מתלבשת ונכנסת (בפנימיות) בגוף הגשמי ("הנדרמה בחומריותו לגופי אומות העולם"³⁹)

ובמקומה. ובפי' אוה"ח ריש פרשתנו: "אחר שכל אברהם או נגלה בבשרו יו"ד רשימו קדישא, והוא אומר וירא אליו ה', והוא מאמר הוזהר (ח"א צה, סע"א) וז"ל וכל מאן דשריא ביה רשימא קדישא שריא ביה שכינתא". ומה מובן שהעניין ד"וירא אליו ה'" ישנו בכל ברית מילה דכאו"א מישראל. (32) לך-לך ז"ט. (33) נדרים שבעה"ט 18. ע"ז כו,א. (34) ע"ז שם. (35) שו"ע אדה"ז או"ח (מהר"ת) סו"ד. (36) תניא רפ"ב. (37) כש"ט הוספות סקט"ו. וש"נ. (38) דוגמא לדבר – "מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה" (שמ"ר רפ"ג). "נצחוני בני נצחוני" (ב"מ נט,ב). (39) תניא פמ"ט. (40) ראה ס"מ תרנ"ו ס"ע שיט. לקו"ש ח"י עמ' 103. וש"נ.

41 ראה זח"ג ע, רע"ב. שו"ע אדה"ז שבעה"ט 35. ועוד. (42) יבמות סא, רע"א. (43) עש"מ מאמר אכ"ח ח"ב פל"ג. של"ה ג, רע"א. כב, רסח,ב. שא,ב. (44) תו"א פרשתנו יד, רע"ב. (45) שו"ת הריב"ש סקנ"ז. הובא בסה"מ צ"הצ"צ שורש מצוות התפילה פ"ח. (46) להעיר מהשייכות דברכת המזון לברית מילה ש"צריך שיוכור בה ברית", "בברכת הארץ*", שע"י ברית נתנה לאברהם בפרשת מילה, ונתתי לך ולזרעך אחרוך את ארץ מגוריך" (ברכות מה,ב ובפרש"י). (47) ברכות שם.

ברכת החודש, נוסח "תיקנת", ברכת ברוק ורעם

החזקת ספר-תורה בברכת החודש

בקצות-השולחן (סי' פג, בבדי השלחן ס"ק י) כתב "וכהיום הש"ץ נוטל ספר-תורה לאמירת יהללו ולברכת החודש". וכן הביא בספר דיני ומנהגי ר"ח חב"ד (פ"א ס"ד), ומציין מקור המנהג מספר מחצית-השקל (סי' צו ס"ק א), ושערי-אפרים (שער י' סעיף לו, ובפי' שערי-רחמים שם ביאר שהרבר מוסיף, על-ידי אימת התורה, כוונה בבקשתו. ומס' מטעמים הביא שבזה יש לו כוח התורה של ראש בית-דין שאמר 'מקודש'). ובספר 'דרכי חיים ושלום' (מנהגי הרה"צ וכו' ממונקאטש בעהמ"ח שו"ת מנחת-אלעזר, שהרבי מציין דבריו לרוב, סי' תעד) כתב שהיה נוטל הספר-תורה ומברך בעצמו תמיד.

והנה רבים מאנ"ש רגילים לנהוג שבשעת ברכת החודש יחזיק איש אחר את הספר-תורה, ולא הש"ץ המברך בעצמו. וכנראה, עושים כן משום שהגבאי הרה"ח ר' יוחנן גורדון ז"ל לא החזיק את הספר-תורה בעצמו, אלא מסר זאת לאחר.

אולם זכורני שהמשיע הרה"ח ר' פרץ מוצקין ז"ל היה מחזיק בעצמו את הספר-תורה, ונמסר לי שגם המשפיע הרה"ח ר' שלמה-חיים קסלמן ז"ל היה מחזיק את הספר-תורה בעצמו. ועל-כן שאלתי את הרה"ח ר' ישראל שי' גורדון, בנו של הגבאי, ואמר לי שבצעדירותו היה גם ר' יוחנן מחזיק, ובזקנותו היה קשה עליו, ולכן מסר את הספר-תורה לאחר. וכדאי לברר המנהג הנכון בזה.

הרב שלום-דובער חייקין, רב קהילת חב"ד-ליובאוויטש, קליבלנד-אוהיו

"תיקנת שבת" - בקו"ף

שא"ה: מה המקור לנוסח אדמוה"ז בתפילת מוסף שבת "תיקנת שבת" בקו"ף, כאשר בכל הנוסחאות האחרים, אשכנזים וספרדים, מופיע "תיכנת" בכ"ף?

תשובה: ברמב"ם מופיע נוסח אחר, המתחיל: "למשה ציוויתו...", וכן הוא בנוסח תימן ובאבודרהם, והוא מנהג ספרד המובא בטור סי' רפו.

אבל בנוסח סידורי רע"ג ורס"ג, הנוסח הוא "תיכנת שבת... ובכ"ף, וכן הוא במחזור ויטר"י, בס' כל-בו, ובתניא רבתי (מלשון¹ "ותוכן ליבות ה'"). גם בטור שלפנינו מביא נוסח אשכנז,

1) וכתב שם, שלא פירש את נוסח רע"ג ורס"ג 'תיכנת', 'לפי שאין מנהגנו לאומרה".
2) קכט. קצא. וכן בספר המחכים ד"ה נשמת, ובספר המנהגים טירנא במנהגי שבת ובמנהגי חנוכה.
3) סי' לו.
4) סי' ז'.
5) משלי כא,ב.
6) מביא רק דעה זו. וכן הובא בשמו בא"ר ס"ק ב. ומש"כ בשער הכולל (כו,ב) מקור לנוסח "תיקנת" בקו"ף מתניא

פרשת וירא

לעשות צדקה ומשפט (יח"ט)

כשה' יתברך משפיע ליהודי פרנסה בהצלחה ובשפע רב, עליו לדון ולשפוט את עצמו – מדוע דווקא לי מגיע שפע כל טוב ולזולת – לא?
"משפט" זה מעורר אותו לתת צדקה בעין טובה וביד רחבה.

(ספר המאמרים אידיש, עמ' 205)

ויעל לוט מצוער (יט,ל)

פעם שבת כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע בעיר ברנוביטש, ואת תפילת המנחה התפלל ב'קלויז' של חסידי סלונים. לאחר התפילה, כשישב הציבור לסעודה שלישית, עורדם הרבי לומר תורה, ואחד החסידים חזר על תורה ששמע מהרה"צ מסלונים, על הפסוק "ויעל לוט מצוער":
"לוט" מסמל קליפה וסטרא-אחרא. "צוער" – הוא ענווה וביטול. "ויעל לוט מצוער" – הקליפה "מתעלה" על-ידי ענוותנותה ונעשית קליפה קשה עוד יותר...
כשנפגש הרבי אחרי-כך עם הרה"צ מסלונים, מסר לו דרישת שלום מחסידיו בברנוביטש, והוסיף ואמר כי 'לתורה' ששמע משמו, יש יסוד בזהר הקדוש.

(מפי השמועה, רשימת דברים דף קסא)

צחוק עשה לי אלוקים, כל השומע יצחק לי (כא,ו)

"צחוק" רומז לבחינת תענוג העליון שיתגלה לצדיקים לעתיד-לבוא, כדכתיב (תהילים קד), "לווייתן זה יצרת לשחק בו". זו הסיבה שהשם "יצחק" הוא בלשון עתיד, כי גילוי זה יהיה רק לעתיד-לבוא.

תענוג זה נמשך על-ידי ההעלם וההסתר של שם אלוקים (המעלים ומסתיר על שם הוי'), דהיינו, על-ידי זה שמבטלים את ההסתר והופכים את החושך לאור ואת היש לאין. דבר זה מעורר תענוג למעלה, מאחר שיש בו משום חידוש, שהנברא, שהוא 'יש' ו'דבר', מבטל את עצמו. אולם גילוי התענוג הזה יהיה רק לעתיד-לבוא.

(תורה-אור דף י"ז עמ' ב')

* * *

"אלוקים" – מידת הדין והגבורה, רומז לבחינת הגבורות שבנפש, דהיינו יצר-הרע ונפש-הבהמית.

"צחוק עשה לי אלוקים" – על-ידי תיקון והמתקת גבורות אלו נעשה "צחוק" ותענוג למעלה. ואף שההתבטלות של יצר-הרע ונפש-הבהמית לאלוקות, אין לה כל ערך לעומת הביטול השורר בעולמות עליונים (ואם-כן, לכאורה, במה כוחה לגרום צחוק ותענוג למעלה?), מכל-מקום, דווקא התבטלות זו היא הגורמת תענוג למעלה, מפני החידוש שבה.

והדבר דומה למלך שהשרים מבקשים לגרום תענוג, אזי הם מביאים לו 'ציפור המדברות', והמלך מתענג מזה. ונשאלת השאלה: הרי בני-אדם מדברים בבינה יתירה יותר מאשר הציפור? אלא התענוג הוא מהחידוש שבדבר...

(אור-התורה, חלק ב' עמ' 566)

גם בחוץ, ובפרט על-ידי-זה שהאדם יוצא מן הבית לחוץ (כמו שכתוב ה' ישמר צאתך ובואך⁵¹) כשהוא חדר בתוכנה של המזווה, "כל זמן שיכנס יוצא יפגע ביחוד השם שמו של הקב"ה ויזכור אהבתו... וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם"⁵², ומחדיר זה בעבודתו בחלקו בעולם לעשות ממנו "ארץ ישראל", כהפתגם הידוע⁵³ "עשה כאן (בחו"ל) ארץ ישראל", ועד שכל העולם נעשה בבחינת "ארץ ישראל", שבארץ כולה ניכר בגלוי שייכותה לישראל ותורה ("ישראל" ר"ת "יש" ששים ריבוא אותיות לתורה"⁵⁴), שנעשית דירה לו יתברך.

ז. על-פי זה יש לבאר תוכן הסיפור על-דבר בכיית אדמו"ר נ"ע מפני מה נראה ה' אל אברהם אבינו ולנו אינו נראה, ומענה הצמח-צדק כשיהודי צדיק, מחליט בגיל תשעים ותשע שנים שצריך למול את עצמו, ראוי שה' ייראה אליו – שהשקלא וטריא אינה בנוגע להמציאות ד"וירא אליו ה'" (הגילוי מלמעלה), אלא בנוגע להראייה בפועל ובגלוי (על-ידי המקבל):

המציאות ד"וירא אליו ה'" (הופעת השכינה והשראתה⁵⁵) קיימת בכל אחד ואחד מישראל – על-ידי המילה, שאז נכנסת בו נפש הקדושה. "חלק אלוהים ממעל ממש", ועל-ידי זה נעשית אצלו הכרה באלוקות, שנמשכת וחודרת גם בענייני הגשמיים ובחלקו בעולם, כנ"ל בארוכה: והחידוש באברהם שהמציאות ד"וירא אליו ה'" היתה אצלו באופן של ראייה,

המזון הגשמי, כמודגש בסיפור הגמרא⁵⁶ אודות אביו ורבא שישבו בקטנותם לפני רבה, ושאלם "למי מברכין" (ברכת המזון), "אמרי ליה לרחמנא (ושאלם) ורחמנא היכא יתיב, רבא אחווי לשמי טללא, אבוי נפק לברא אחווי כלפי שמיא"⁵⁷ (ובסיום העניין: "היינו דאמרי אינשי בוצין בוצין מקטפיה ידיע").

ויתירה מזה – לא רק בנוגע למזון שמחיה את גופם ונעשה דם ובשר כבשרם, אלא גם בנוגע לחפצים הגשמיים שבבית, כמודגש במצוות מזווה [שחביבותה ניכרת אצל כל אחד ואחד מישראל גם בקטנותו, כפי שרואים במוחש אצל ילדי ישראל שטבעם מושך אותם לנשק את המזווה, וכמה פעמים במשך היום, ובפרט בהתחלת היום, תיכף בקומם משנתם, ובסוף היום, קודם השינה]. שעל-ידי קביעתה בפתח הבית ובפתח דכל חדר וחדר שבבית, ניכר שכל החפצים שבחדר, כל החדר והבית כולו שייכים ל"ה' אחד", ועל-דרך זה בספרי-קודש וקופת צדקה שבבית [כמדובר כמה פעמים שכדאי ונכון ביותר שלכל ילד וילדה יהיו בחדרו ספרי-קודש (חומש סידור וכו') וקופת צדקה השייכים לו]. שעל-ידי זה נעשה הבית כולו בית תורה תפילה וגמ"ח, מעין ודוגמת בית המקדש, כמו שכתוב⁵⁸ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחת⁵⁹, כנפשו פנימה, ובביתו הפרטי.

ומהבית נמשך גם בחלקו בעולם ובכל העולם – כמודגש בכך שהמזווה היא בפתח הבית ובטפח הסמוך לחוץ⁶⁰, להורות שפעולתה

48 שם,א.

49 ובחדא"ג מהרש"א שם: "מה שאמרו ליה לרחמנא, אפשר דאכתי לא ידוע למי מברכין, דאינן יודעין מי הוא רחמנא, אלא דכך למדו מפי אביהם ורבם לומר כן, ולכך לא הוזה סגי ליה נמי שיאמרו כן בפה בשמי טללא ובשמיא. דשמיא למדו לומר כן ואינן יודעין מה הוא טללא ושמיא, עד שהראו לו כלפי מעלה מה הוא, ושפיר יודעין למי מברכין".

50 תרומה כה,ח.

51 ראה אלשיך עה"פ. של"ה ט"א. ועוד.

52 מנחות לג, רע"ב. רמב"ם הל' מזווה פ"ו ה"ב. טושו"ע יו"ד טו"ס רפה.

53 תהילים קכ"ח. וראה זח"ג רס"ג. רס"ב.

54 רמב"ם שם ה"ג.

55 אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ז"ח"א עמ' תפה.

56 "יש" דייקא – שרומז על ההמשכה והתגלות בהמציאות ד"יש הגשמי".

57 מגלה-עמוקות אופן קפו.

58 כלשון הספורנו והאה"ח שבהערה 31.

שראה בפועל ובגלוי הופעת השכינה אליו והשראתה בו.

ובכיינו של אדנ"ע "מפני מה נראה ה' אל אברהם אבינו ולנו אינו נראה", פירושה שלנו אינו נראה כמו שנראה לאברהם אבינו, באופן שגם אנו נראה את ההתגלות ד"וירא ה' אליו".

ועל-פי זה יומתק דיוק הלשון "מפני מה נראה ה' אל אברהם אבינו ולנו אינו נראה" – דאף שבוודאי ידע והבין גודל מעלתו של אברהם אבינו ביחס אליו, מכל-מקום, טענתו ותביעתו (עד כדי בכייה) היתה שכיוון שאברהם הוא אבינו דכל אחד ואחד מ ישראל⁶⁹, נמשכים כל ענייניו ומעלותיו (כולל גם המעלה שבאה על-ידי-הוא שבגיל צ"ט שנה החליט שצריך למול את עצמו) לכל אחד ואחד מבניו אחריו⁷⁰ עד סוף כל הדורות, שמבלי הבט על מעמדו ומצבו וירש הכ"ל, לכן, באותו אופן שה' נראה אל אברהם אבינו צריך להיראות גם לנו, היינו, שגם אנו נראה את ההתגלות ד"וירא אליו ה'".

ועל זה השיב לו הצמח-צדק, שכדי לאראות את ההתגלות ד"וירא אליו ה'" בפועל ובגלוי, צריכים להיות ראויים לכך על-ידי העבודה בפועל, כמו באברהם, שמצד גודל מעלת עבודתו (שבהיותו בן צ"ט שנה החליט שצריך למול את עצמו) היה ראוי שה' יתגלה אליו, ולכן ראה בגלוי ש"וירא אליו ה'".

ח. על-פי זה מובן גם הלימוד והוראה מ"וירא אליו ה'" בעבודת כל אחד ואחת מ ישראל:

כשיהודי לומד וקורא בתורה "וירא אליו ה'", צריך לידע שהכוונה היא (גם ובעיקר) אליו (שהרי לא נאמר "וירא אל אברהם", אלא "וירא אליו"). להיות בנו של אברהם אבינו, שנכנס בכריתו של אברהם אבינו, כמו אברהם אבינו ש"וירא אליו ה'" בשביל המילה. וידיעה זו מעוררת בו תשוקה לאראות את ההתגלות ד"וירא אליו ה'" – כפי שלומדים מאדמו"ר נ"ע⁷¹ שגם ילד קטן צריך להשתוקק לראות את ההתגלות ד"וירא אליו ה'", עד כדי בכייה! וכיוון שמשתוקק לראות את ההתגלות ד"וירא אליו ה'", בוודאי יעשה כל התלוי בו להיות ראוי לכך – על-ידי עבודתו בעניין המילה:

בנוגע לגופו הגשמי – "כריתי בכשרכם לברית עולם" – שמציאות הגוף, כל רמ"ח אברים ושס"ה גידים, חדרורה בקדושה ואלוקות באופן של "ברית עולם"; ובנוגע לחלקו בעולם – ירושת הארץ שעל-ידי המילה – שכל פעולה ופעולה בחלקו בעולם חדרורה בעשיית ארץ-ישראל מכל פרטי העניינים שבחלקו בעולם.

ועל-ידי עבודה זו נעשה כל ראוי להגילוי ד"וירא אליו ה'", הן בנוגע להגילוי בעצמו, והן בנוגע להגילוי בחלקו בעולם ובכל העולם כולו, שנעשה דירה לו יתברך.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת וירא, ח"י במרחשוון ה'תשנ"ב, יתורת מנחם – התוועדות⁷² תשנ"ב כרך א עמ' 272-262)

למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו וגו'". (61) דכיוון שכבר מקטנותו, "בוצין בוצין מקטפיה ידע", היה מוכן וראוי להיות נשיא בישראל, נעשית הנהגתו (גם בקטנותו) הוראה לכל בני-ישראל בחינוך הקטנים.

69) כפי שמרגישים בהתחלת כל תפילה ותפילה בכל ימות השנה בשווה – "אלוקינו ואלוקי אבותינו אלוקי אברהם כו'" וחותמים "מגן אברהם".
60) כלשון הכתוב בפרשתנו (יח,ט) "כי ידעתיו

לא להמתין לכיבודים

הנה התבטאות מיוחדת של הרבי משבת פרשת פינחס תשר"מ ('התוועדות' תשר"מ):

ישנם כאלו שמחכים ש"יזמינו" אותם להתוועדות, ודווקא על-ידי שלוחים חשובים ביותר – "זקני מואב וזקני מדין", שיבטיחו לו "מלוא ביתו כסף וזהב..." מה לך להמתין עד "שיזמינו" אותך להתוועדות?!... הרי אדרבה, עליך לכתת את רגליך ולהקיש על דלתותיהם של כל הקהל, לעוררם משנתם – "עוררו ישנים משנתכם ונרדמים מתרדמתכם" – כדי שילכו להתוועדות חסידית! אם יהיה שם מי שיכול לומר משהו – מוטב, ואם לאו – ילמדו מתוך הכתב, וכיוצא-בזה.

בוודאי יש גם תוצאות

כשפלוני התאונן לפני הרבי על ההשתתפות בהתוועדות "שאינן משפיע עליו כלום" – הגיב הרבי (כ"ז במרחשוון תשי"ח – אגרות-קודש כרך טז עמ' עד):

אי-אפשר הדבר, שהרי האדם בכלל מושפע הוא ובייחוד בעת רצון.

ולהרה"ח ר' שלמה קופצ'ק ז"ל מקריית-אטא (שם עמ' קס) שכתב דברים דומים להג"ל ("לא תמיד רואה התוצאות בזה והפירות וכו'), עונה הרבי:

הרי בזמן ההתוועדות עצמה בוודאי שמדברים דברי תורה והתעוררות, והרי אי-אפשר לדא"ח שלא יפעלו פעולתם, ומפורסמת הודעת רבותינו נשיאנו הקי שהנשמה שומעת, אפילו בהנוגע לאיש פשוט בתכלית... ובפרט בנידון-דין שהמדובר בבבלי תורה וכו'.

התוועדות פעילות

ומאיך גיטא הרבי תובע תוצאות מעשיות וגלויות לעין של ההתוועדות. כך כותב הרבי במכתב מכ"ח שבשבת תשי"ט (אגרות-קודש כרך ח"י עמ' קצט):

פעולת התוועדות הרי צריכה להיות ניכרת במשך שבועות וחודשים שלאחרי זה, וק"ל.

ולהרה"ח הרב נחום-שמריהו ששונקין ז"ל (אגרות-קודש כרך יא עמ' 3):

תשואת-הן על הבשורות-טובות של ההתוועדות, והעיקר בהתעוררות של המתוועדים בהנוגע לימים שאחרי ימי התוועדות, ובטח גם לאחר זה הנה משגיחים כל אלו שהיכולת בידם על זה שתבוא ההתעוררות בפועל גם בימות החול.

כיצד כותבים "התוועדות"?

"התוועדות צ"ל בכ"מ [= צריך לכתוב בכל מקום] בשתי ואו"יין ע"פ ע"ז [= על-פי הנאמר בגמרא] עבודה-זרה" (ט,א) תוספאה. ויש ריבוי דוגמאות בספר היר".

– דברים אלה כתב הרבי בשנת תשר"מ ('רישומה של שנה' עמ' 268) להרמ"א שיחי' זליגסון עורך המהדורה המורחבת של ספר 'היום יום'.

התוועדות תמידית

ונסיים באיחול של הרבי בהתוועדות שבת-קודש פרשת פנחס ה'תשר"מ ('תורת-מנחם – התוועדות' תשר"מ כרך ד עמ' 2230):

וזכים ל"התוועדות תמידית" – "טוב לב משתה תמיד" – שתהיה בביאת משיח-צדקנו, שאז יטיילו ביחד עם הקדוש-ברוך-הוא... ומתוך שמחה וטוב לבב.

בימינו אלה נתבטלו כל המניעות והעיכובים

מה הפעולה של כל אחד ואחד לביאת המשיח?

המציאות ד"ורא אליו ה' " קיימת תמיד אצל כל אחד ואחד מישראל, וצריכים רק לפעול שמציאות זו תהיה בהתגלות – יש לומר שכן הוא גם בנוגע להשלימות ד"ורא אליו ה'" שבגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו:

ידוע שבכל אחד ואחד מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח, בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת היחידה הכללית שהיא נשמת משיח, שלכן נקרא כל אחד ואחד מישראל בשם "כוכב", שמו של משיח, שנאמר עליו "דרך כוכב מיעקב". ומודגש ביותר אצל קטנים מישראל – כמאמר רז"ל שתינוקות של בית רבן נקראים "משיחי". ויש לומר, שבחינת היחידה, ניצוץ משיח, היא בהתגלות יותר אצל תינוקות, כיוון שהכוחות הפנימיים אינם בהתגלות כל-כך.

ועניין זה נעשה בפועל ובגלוי על-ידי זה שכל אחד ואחד מישראל ממלא את שליחותו של הקב"ה – כמרומו גם בתיבת "שליח" בתוספת יו"ד. שרומז על עשר כוחות הנפש שבהם נעשית עבודת השליחות, בגימטרייה "משיח" – לגלות את הניצוץ משיח שבו, בחינת היחידה, שתתגלה ותחדור בגופו הגשמי ובענייניו הגשמיים שבחלקו בעולם, ועד שבצירוף כל הניצוצות דמשיח שבכל ישראל, מתגלה ובא המשיח הכללי, משיח צדקנו, שאז יהיה גילוי אלוקות בישראל ("ורא אליו ה'") ובעולם [...] בתכלית השלימות.

ובעניין זה הוא עיקר הלימוד וההוראה מפרשת וירא – שכל אחד ואחד מישראל צריך להשתוקק ביותר להגילוי ד"ורא אליו ה'" בגאולה האמיתית והשלימה, ולעשות כל התלוי בו להיות ראוי לכך, על-ידי זה שכל פעולה ופעולה שלו נעשית באופן המתאים להמעמד ומצב דגאולה האמיתית והשלימה. [...]

צריכים רק לקבל פני משיח בפועל ממש

נוסף על המבואר לעיל שקיימת מציאות של משיח בניצוץ משיח (בחינת היחידה) שבכל אחד ואחד מישראל, קיימת גם מציאות של משיח כפשוטו (יחידה הכללית) – כידוע ש"בכל דור ודור נולד אחד מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח לישראל", "אחד הראוי מצדקתו להיות גואל, ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו בו", ואילו לא היו מתערבים עניינים בלתי רצויים המונעים ומעכבים בו, היה מתגלה ובא בפועל ממש.

ועל-פי הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משיח שבדורנו, שכבר נסתיימו ונשלמו כל ענייני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו, הרי, בימינו אלה נתבטלו כל המניעות והעיכובים בו, וכיוון שכן, ישנה (לא רק המציאות דמשיח, אלא) גם ההתגלות דמשיח, ועכשיו צריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש.

(משיחת שי"פ וירא תשנ"ב, ספר השיחות תשנ"ב כרך א, עמ' 95)

הרבי ב'יחידות' של השד"ר הרה"ח ר' בן-ציון שם-טוב ז"ל: "כדאי ונכון לערוך התוועדות חסידית, מתוך אהבה ואחדות, ומתוך שמחה, שכן, על-ידי התוועדות יכולים לפעול הרבה יותר מפעולת היחיד שיושב בפני-עצמו ולומד מן הספר.

עד להתוועדות הבאה...

בהודמנויות אחדות התבטא הרבי בשם כ"ק אדמו"ר הרי"צ (כמו למשל בהתוועדות כ"א בתמוז תשכ"א, שיחות-קודש תשכ"א עמ' 243) כדלהלן: "הרבי היה אומר שבין התוועדות להתוועדות נוספת אין הפסק חס"ו ושלום... אין זה אלא שנחים בינתיים, כדי שיוכלו להתוועד עם חיות מחדשת ושמחה מחדשת".

התוועדות בין עובדי המוסד

כך כתב הרבי להרה"ח ר' משה-יצחק העכט ז"ל ב"ד כאלול ה'שי"ת (אגרות-קודש כרך ג עמ' תלה-תלו; 'זכרון משה-יצחק' עמ' 126):

בטח מסדר מוזמן לזמן התוועדות בינו ובין שאר העובדים אתו עמו בהישיבה, והתוועדות כפי שהרבי רצה ורוצה עכשיו, באהבת רעים, בחיזוק תורה ומצוות בכלל, ובאהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת השם בפרט. ונא ונא להודיעני בשרות טובות בזה.

גם בבתי פרטיים

כשבת פרשת ויגש תשמ"ז ('התוועדות' תשמ"ז כרך ב עמ' 208) אמר הרבי:

כשם שבי"ב בית חב"ד" המרכזי (בכל מקום ומקום) עורכים ביומן זכאין התוועדות חסידיות, כולל סעודה כפשוטה... יש לכל אחד להשתדל שמפעם לפעם תיערך התוועדות חסידית גם בבית חב"ד" הפרטי, בדירתו הפרטית.

ובפרט – כאשר חוורים מ"בית חב"ד" הכללי... לחזור התוועדות חסידית גם בבית הפרטי "ולחזור" (מה טוב – בעצמו, ועל-כל-פנים – להזמין משהו שיכול לחזור) מתורתו של נשיא דורנו, שזכה ללמוד בעצמו ולשמוע בהיותו בדי אמות אלו.

הרבי ב'יחידות' של השד"ר הרה"ח ר' בן-ציון שם-טוב ז"ל:

"כדאי ונכון לערוך התוועדות חסידית, מתוך אהבה ואחדות, ומתוך שמחה, שכן, על-ידי התוועדות יכולים לפעול הרבה יותר מפעולת היחיד שיושב בפני-עצמו ולומד מן הספר.

"יש לעורר – בהתוועדות – על-דבר הצורך בועזוע והזוה עצמית... העיקר הוא שכל אחד ואחד ישתדל בזה פעם אחת, פעמיים ושלוש, ואם עדיין לא הועיל – לא יתפעל ויעשה זאת פעם רביעית, ואם נעשה הפסק בזה – יחזור וימשיך, ואז ייווכח לפתע ("מיטאמאל וועט ער זיך כאפן") שעומד בקרן אורה.

"לגימה מקרבת" לקב"ה

לגבי עניין ה"לגימה" בהתוועדות, אומר הרבי בשנת תשמ"ז ('התוועדות תשמ"ז' כרך א' עמ' 577), שהקירוב שנוצר בין המתוועדים הוא לא כינם לבין עצמם, אלא גם כינם לבין הקב"ה:

התוועדות קשורה עם עניין של לגימה, "גדולה לגימה שמקרבת" – לא רק הקירוב דהמתוועדים עצמם, אלא גם הקירוב עם אבינו שבשמים, ובפרט על-פי ביאור אדמו"ר הזקן ב"פתקא אשר משמי שמיא נחיתא כו"י.

גשמיות שהיא רוחניות

"נעם לי לקרות בו אשר למרות הקישוים השתתף גם השנה בהכנת התוועדות... אף שלכאורה הוא גשמיות דההתוועדות, רואים בפועל ובמוחש שפועל ונוגע גם להרוחניות... לגימה בדרך התורה ובדרכי נועם החסידות אדרבה ואדרבה" – כך כתב הרבי להרה"ח ר' בנימין לוי מ'מכפר-חב"ד ככ"ו בטבת תשי"ז (אגרות-קודש כרך יד עמ' שה-שט).

התוועדות בתשלום בכפר-חב"ד?!

"לפלא אפילו על קא-סלקא-דעתך דכרטיסי

נתינת כוח מיוחדת להליכה בדרכי

להוסיף בכל העניינים הקשורים עם "רוחה" של תומכי-תמימים

העניין המיוחד שנתחדש על-ידי אדמו"ר מהורש"ב הוא – התייסדות ישיבת תומכי-תמימים, שתכליתה ומטרתה – שבה ילמדו "תורת ה', תורה הנגלית ותורת החסידות, תמימה". כלומר, שיהיה ניכר בגלוי שלימוד הנגלה ולימוד החסידות הם באופן ד"תורה תמימה". ולכן נקראת ישיבה זו בשם "תומכי תמימים", והתלמידים הלומדים בה נקראים בשם "תמימים" – מאחר שהם לומדים בישיבה שבה ניכר בגלוי ש"תורה הנגלית ותורת החסידות" היא "תורה תמימה".

[...] ומזה מובן שישנה הוראה ונתינת כוח מיוחדת לכל תלמידי התמימים שלומדים ולמדו בישיבות תומכי-תמימים – להוסיף בכל העניינים הקשורים עם רוחה של ישיבת תומכי-תמימים, ולהתנהג באופן המתאים לתלמיד דתומכי תמימים, בהתאם להוראת בעל יום ההולדת – מייסד הישיבה.

ולאלו שגרמה להם שלימודם בישיבת תומכי-תמימים הוא דבר שהיה בעבר, ואין זה שייך למעמדם ומצבם בהווה – עליהם לדעת שכאשר לומדים ב"תומכי תמימים" אפילו לרגע אחד בלבד, הרי "רגעא חדא" זה נעשה עניין נצחי, כידוע הכלל המובא בקבלה וחסידות ש"קדושה אינה זה ממקומה" (כמובא גם באגרת-הקודש ס"ז), כלומר, שהיותו תלמיד ב"תומכי תמימים" הוא דבר נצחי וקבוע שאינו בטל לעולם (קבוע אינו בטל).

זאת אומרת: גם כאשר מעמדו ומצבו בהווה אינו באופן המתאים – אין זה פועל שינוי בעובדת היותו תלמיד ד"תומכי תמימים" מאחר שזהו עניין נצחי שאינו בטל לעולם, ועד כדי כך – שעניין זה אינו תלוי בבחירתו: היות שנכנס לישיבת "תומכי תמימים" בבחירתו החופשית – שוב אין הדבר תלוי בבחירתו לבטל ח"ו עניין זה, כי זהו עניין נצחי שאינו בטל לעולם.

והבחירה שניתנת לו בעניין זה היא – ביחס לגילוי והעלם בלבד, כלומר, ביכולתו להביא את הדבר לידי גילוי על-ידי ההנהגה המתאימה ברוח ד"תומכי תמימים", וביכולתו להעלים ח"ו עניין זה, ולהתנהג בפועל ממש באופן בלתי רצוי, עד לירידה למעמד ומצב שאין להעלותו על הדיבור! ומצד גודל מעלתו בהיותו תלמיד ד"תומכי תמימים", מובן, שכאשר מתנהג באופן בלתי רצוי ח"ו, עד שמגיע למעמד ומצב ד"בירא עמיקתא" – הרי זו ירידה גדולה ועצומה, ובאופן גרוע יותר מיהודי שלא למד ב"תומכי תמימים" שנמצא במעמד ומצב דומה, כי הירידה והנפילה ל"בירא עמיקתא" נמדדת לפי ערך הגובה והמעלה ד"איגרא רמה" שממנה היתה ירידה ונפילה זו!

והנה, מכיוון שהאמור לעיל מיוסד על מאמרי חז"ל וכו' – ענייני התורה, והתורה היא "תורת חסד" – מובן, שכוננת הדברים האמורים אינה כדי לצער מישהו ח"ו, אלא אדרבה: להדגיש "אז עס איז קיינמאל ניט פארפאלן" (אין אף פעם מקרה אבוד), כלומר, שמבלי הבט על מעמדו ומצבו בהווה, ביכולתו "בשעתא חדא וברגעא חדא" – באופן ד"לכתחילה אריבער" – להתעלות למעמד ומצב נעלה ביותר. באופן המתאים לתלמיד ד"תומכי תמימים".

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת וירא, כי במרחשוון ה'תשמ"ג;
'תורת-מנחם – התוועדיות' ה'תשמ"ג עמ' 460-462 – בלתי מוגה)

התוועדות חסידית

"התוועדות חסידית מתוך אהבה ואחדות ומתוך שמחה" □ "פנימיות וכוונת התוועדות – חיות והתלהבות ושמחה של מצווה" □ יש לעורר בהתוועדות על-דבר הצורך בזעזוע והזזה עצמית" □ "פעולת התוועדות צריכה להיות ניכרת במשך שבועות וחודשים שלאחרי זה" □ צרו התבטאויות והוראות של הרבי על מהות ההתוועדות החסידית, סגולותיה ומטרותיה

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

האמור בדברי רז"ל, גדולה לגימה שמקרכת (אף שנזקקים לזהירות בזה, כמובן).
"חבל על אשר מאחרים כל-כך כשיש בשורות טובות ואין טוב אלא תורה והתוועדות חסידית שזהו טוב כפול לבריות ולשמים.. – התבטא הרבי באגרת משנת תשי"ד (אגרות-קודש כרך ט עמ' פה) אל המשפיע הרה"ח ר' ניסן נמנוב.

"איש את רעהו יעזורו"

וכך אמר הרבי בהתוועדות שבת-קודש פרשת ויצא תשמ"ז (התוועדיות' תשמ"ז כרך א עמ' 576-577):

המושג של התוועדות – אינו שייך ביחיד, כי אם לכל-הפחות בשניים, על-דרך לשון הכתוב "היילכו שניים יחדיו בלתי אם נועזו"... ותכליתה של ההתוועדות – כדי שייאיש את רעהו יעזורו, יחזקו ויעודדו כו', בכל ענייני יהדות תורה ומצוותיה, עד ל"מעיינות" דתורת החסידות – הן בנוגע לעצמם והן בנוגע להפצה חוצה.

עומד בקון אורה

בחודש סיוון תשי"א (תורת-מנחם – התוועדיות' תשי"א כרך ג עמ' 162) מתבטא

על עצם הגדרת המושג 'התוועדות' אומר הרבי בשיחת שבת-קודש פרשת תולדות תשמ"ה ('התוועדיות' תשמ"ה כרך ב עמ' 741):

עיקר עניין התוועדות הוא, בלשון הכתוב – "היילכו שניים יחדיו בלתי אם נועזו", והכוונה בזה היא – כדי להוסיף בעניין ד"ינועדיתי לך שם" על-ידי לימוד התורה וקיום המצוות.

ובתשובה שנכתבה על-ידי הרבי בחול-המועד סוכות תשל"ז (ליקוטי-שיחות כרך יד עמ' 433):

[לימוד] תורה והתבוננות בגדלות ה' (ומעשיו – כולל מצוותיו) הרי הם עיקרי תוכן התוועדות.

ובכ"א בתמוז תשכ"א (שיחות-קודש תשכ"א עמ' 243), אומר הרבי:

פנימיות וכוונת התוועדות – חיות והתלהבות ושמחה של מצווה.

טוב כפול, לשמים ולבריות

"הכוונה בהתוועדות" – כותב הרבי בח"י באלול תשש"ו (אגרות-קודש כרך יא עמ' תא) – "בכדי להתעורר לתורה ומצוות מתוך חיות ושמחה ומרירות יחדיו, אלא שרואים במושג